

Dode Hoek

Doelgroep

5e leerjaar

Lesdoelen

De leerlingen:

- blijven als fietser achter een stilstaand groot voertuig.
- begrijpen en verwoorden waarom de aandacht van een vrachtwagenchauffeur verdeeld is en houden hier rekening mee in het verkeer.
- kunnen de gevaren en attitudes i.v.m. de dode hoek doortrekken naar situaties met andere voertuigen.

Organisatie en materiaal

- afbeelding van de sticker **Kijk uit dode hoek** (bijlage 1)
- werkblad voor elke leerling (bijlage 2)
- poster (bijlage 3)
- 8 situatieprenten per groep (bijlage 4)
- muziek waarop leerlingen kunnen meezingen

Les

Beginsituatie

De 7e les van De Grote Verkeerstoets gaat over de dode hoek. Hier leren de leerlingen hoe ze zich het best kunnen gedragen in de buurt van grote voertuigen.

Inleidend gesprek

Toon de dodehoeksticker **Kijk uit dode hoek** aan de leerlingen. Stel de volgende vragen:

- Wie heeft deze afbeelding al eens gezien?
- Waar heb je ze gezien/zou je ze kunnen zien?
→ Bevestig dat het een sticker is die achterop een vrachtwagen gekleefd wordt.
- Waarom zou deze sticker achterop een vrachtwagen gekleefd worden?
→ Om fietsers te laten weten dat ze voor hun veiligheid beter niet naast een vrachtwagen rijden.

- Waarom fiets je beter niet naast een vrachtwagen?
→ Omdat de vrachtwagenchauffeur je dan soms niet kan zien / Je komt in de dode hoek terecht.
- Wie heeft er al eens naast een vrachtwagen gefietst? Hoe voelde dat?
→ De leerlingen verwoorden hun ervaringen.
- Komt zo'n dode hoek alleen voor bij vrachtwagens? Zijn er nog andere vervoermiddelen die kampen met dat probleem?
→ Bestelwagens, 'gewone' auto's,...

Toon onderstaande foto aan de kinderen. Benadruk dat nog niet elke vrachtwagen of ander groot voertuig deze sticker achterop heeft kleven, maar dat betekent niet dat er geen dode hoek is.

Verwerkingsfase

Vertel de leerlingen dat er nog belangrijke regels zijn voor fietsers in de buurt van een vrachtwagen. Om die te weten te komen, verdeel je de klas in groepen van 4. Geef elke leerling een werkblad.

De leerlingen voeren in groep de eerste opdracht uit. Via 3 ludieke zoekspelletjes ontdekken ze de regels voor fietsen in de buurt van grote voertuigen zoals vrachtwagens. Deze regels schrijven ze in het kadertje op het werkblad.

Als de leerlingen de regels gevonden hebben, overloop je ze nog eens klassikaal met behulp van de poster en licht je ze toe.

1. Blijf achter de vrachtwagen

Een vrachtwagenbestuurder kan jou niet altijd zien. Houd daarom altijd minstens 3 meter afstand, zo ben je het veiligst. Dat geldt zowel voor fietsers op het fietspad als voor fietsers op de rijbaan.

2. Zorg dat je gezien wordt

Maak jezelf goed zichtbaar met bijvoorbeeld:

- knipperlichtje (wit vooraan, rood achteraan)
- fluohesje
- fietsvlaggetje
- reflecterende rugzakhoes
- slapwrap
- ...

Leg het verschil nog even uit tussen fluorescerend (goed voor overdag) en reflecterend (goed voor in het donker).

3. Als er toch een vrachtwagen naast jou komt gereden, probeer je oogcontact te maken met de bestuurder

Je kan zijn aandacht trekken door bijvoorbeeld te zwaaien. Als hij je gezien heeft, zal hij beter op je letten. Kan je geen oogcontact maken dan is de kans groot dat hij je niet gezien heeft en jij je in een gevaarlijke situatie bevindt. Maak je dan zo snel mogelijk uit de voeten door bijvoorbeeld van je fiets te stappen en op het voetpad aan de huizenkant te gaan staan.

TIP

Hang nadien de poster op in de klas zodat de leerlingen er regelmatig naar kunnen kijken.

Voor de volgende opdracht blijven de leerlingen in groepen zitten. Geef elke groep de 8 situatieprenten. De leerlingen bekijken elke situatie en beoordelen het gedrag van de fietser(s). Alle prenten waarop de fietser zich veilig gedraagt, leggen ze samen (situatie 3, 4, 6, 7 en 8).

Als er twee stapeltjes gemaakt zijn, schrijven de leerlingen bij elke prent wat de fietsers goed of fout doen, en hoe de onveilige fietsers zich dan wel zouden moeten gedragen.

Overloop vervolgens klassikaal de situaties waarbij er gezondigd wordt tegen de regels:

Situatie 1 De fietsers gaan naast de vrachtwagen staan. Zo zijn ze niet zichtbaar voor de chauffeur. Als de vrachtwagen afdraait, bestaat de kans dat ze onder de vrachtwagen terechtkomen. Ze hadden (minstens 3 meter) achter de vrachtwagen moeten blijven.

Situatie 2 De fietser staat voor de vrachtwagen. Hij kan er niet zeker van zijn dat de chauffeur hem gezien heeft. Hij zou zich moeten omdraaien en zijn aandacht proberen te trekken door te zwaaien en oogcontact te maken. Als hij geen oogcontact kan maken met de chauffeur, moet hij zich zo snel mogelijk uit te voeten maken.

Situatie 5 De fietser gaat ervan uit dat de autobestuurder haar gezien heeft. Ze beseft niet dat ook een auto een dode hoek heeft. De fietser heeft op het fietspad voorrang dus mag in principe verder rijden, maar dat is niet de veiligste beslissing. De fietser zou moeten vertragen en oogcontact met de bestuurder moeten maken. Als ze geen oogcontact kan maken, wil dat zeggen dat ze niet gezien wordt en kan ze het best stoppen.

TIP

Heb je nog tijd? Laat de leerlingen dan in hun groep voor een van de regels een sensibiliserende maatregel uitwerken: een sticker, affiche ... Je kan hier een creatieve en/of ICT-opdracht aan koppelen.

TIP

Je kan deze regels ook oefenen en testen met je leerlingen in de praktijk. Voeg een extra vaardigheid toe aan Het Grote Fietsexamen dat je afneemt in het 6e leerjaar. Op www.hetgrotefietsexamen.be kan je je inschrijven. Je krijgt dan een pakket met onder meer fietscontrolekaarten en flyers voor de ouders. In combinatie met het downloadbaar lesmateriaal op de website heb je dan alles in handen om een succesvol fietsexamen te organiseren.

Afsluitfase

Laat de leerlingen in groep de cartoon bekijken (op pagina 2) en een antwoord formuleren op de vraag Wat wil deze cartoon aantonen?

Bespreek de verschillende antwoorden klassikaal en kom tot de conclusie dat een vrachtwagenchauffeur met heel veel dingen tegelijk bezig is tijdens het rijden: de gps volgen, handsfree telefoneren, muziek luisteren, ... Hij moet zijn aandacht dus verdelen. Daardoor kan hij al eens vergeten in zijn spiegels te kijken. En zo is een ongeval snel gebeurd.

Laat de leerlingen het effect van verdeelde aandacht ervaren door een spelletje te spelen:

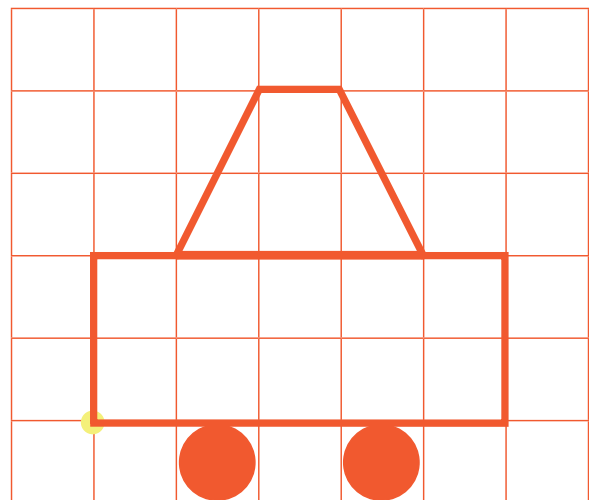
Elke leerling neemt een balpen en zet het puntje op het bolletje in het rooster bij opdracht 3.

Geef de leerlingen onderstaande instructies. Tussen de verschillende instructies leid je hen af.

Instructies:

1. Ga 2 vakjes omhoog.
  - Zet nu luide muziek op die je heel het spel laat spelen.
2. Ga 5 vakjes naar rechts.
3. Ga 1 vakje terug naar links.
4. Ga 2 vakjes schuin omhoog naar links.
5. Ga 1 vakje naar links.
  - Zeg de leerlingen dat ze nu ook moeten meezingen met de muziek.
6. Ga 2 vakjes schuin naar beneden.
7. Ga 4 vakjes naar rechts.
  - Laat de leerlingen met 1 hand cirkeltjes draaien op hun buik. (Ze zingen ook nog mee met de muziek.)

8. Ga 2 vakjes naar onder.
9. Ga 5 vakjes naar links. (Nu moeten ze terug aan het beginbolletje zijn.)
10. Teken in het 3e en het 5e vakje onderaan 2 bollen/wielen.

De leerlingen die alles goed hebben gevolgd, hebben nu een auto getekend. Er zullen verschillende leerlingen te afgeleid geweest zijn en geen auto als resultaat hebben. Bespreek na dit spel nog even de effecten van verdeelde aandacht en afleiding. Vraag de leerlingen of ze nu begrijpen hoe een vrachtwagenchauffeur zich soms voelt achter het stuur.

TIP

Meer info over de dode hoek op www.veiligverkeer.be.